

Istanbul'da yüzyıldan beri eğitim yapmakta olan Amerikan okulu birkaç yıldan beri gittikçe genişleyen bir bunalım içindedir... Bunalımın çözüm yolu, kolejleri tam manâsiyle bir üniversite şekline sokmaktır. Bu yolun gerçekleşmesi için de Türklerin idareyi tamamiyle ellerinde bulundurmaları veya ana kararları alacak mevkilere geçmeleri ve masrafların büyük kısmının devlet bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. Başka bir deyimle, kolejlerin millileştirilmesi bu üçüncü çözüm yolunun gerçekleşmesine yol açacaktır.

Amerikan Koleji bunalımı

İSTANBUL'da yüzyıldanberi eğitim yapmakta olan Amerikan okulu (Bebek'teki Robert Koleji, Yüksek Kısım ve Arnavutköy'ündeki Kız Koleji) birkaç yıldanberi gittikçe genişleyen bir bunalım içindedir. Türk eğitimle yakından ilgili olan bu meseleyi gereğiyle anlayıp olumlu bir şekilde çözümlenmek zamanı gelmiştir.

YAZAN:
Prof. Dr. Kemal KARPAT

de kolejlerde diğer yabancı okullar gibi Türk kültürü ve eğitimiyle ederek eğitimlerini istedikleri gibi devam ettirebileceklerdi.

MÂLİ KRİZ

Bugün, kolejde bulunan öğrenci ve öğretmenlerin ezici bir çoğunluğu yurd sorunlarıyla daha yakından ilgili program değişiklikleri yapmak, diğer öğrenci ve sosyal gruplarla kaynaşmak, başka bir deyimle okulun her bakımdan millileşmesini istemektedirler. Bu isteğe kuvvet veren baş amil ise kolejlerin içinde buldukları mali sıkıntıdır. Amerikan hükümetince AID kanalı ile verilen ve bugün okulun birinci derecede gelir kaynağı olan yardımın süresiz devam etmeyeceği daha başlangıçta belli idi. Bu yardımın yerine geçecek yeni mali kaynaklar bulmak çabası ise başarısız olmuştur. Nedenleri ise toplumumuzda parasız eğitim görmek alışkanlığı ve Amerikalıların katıldığı her teşebbüsün arkasında sonsuz mali imkânlar bulunduğu düşüncesidir. Bütün bunlar kişillerden beklenen yardım ümitlerini boşa çıkarmıştır. Kolejde çocuklarını okutmak için yarışan varlıklı bir çok aile bile koleje her hangi bir yardımda bulunmayarak çocuklarının eğitimini (taksit olarak ancak 2750 lira alındığı ve öğrenci başına masrafını 25.000 lira olduğu hesabıyla) Amerikalılara yüklemekte bir sakınca görmemişlerdir.

İşte, bir yandan mali sıkıntı, diğer yandan okulun tam millileştirilme istekleriyle karşılaşan mütevelli heyeti bunalımın çözümlenmesine yarayacak üç hal şekli düşünmüştür.

KAPATMAK MI?

Bunların üzerinde birer birer duralım:

Birinci çözüm yolu ki mütevelliiler bunu tercih etmiş gibi görünüyorlar, yeni mali imkânlar bulunmadığı takdirde yüksek kısmı kapatmak ve kolejlerin lise ve ortaokul kısımlarını geliştirmektir. Bu çözüm yolunu savunanlar öğrencilerin daha küçük yaşta itibaren batı kültürü ile yetişeceklerini ve İngilizceyi köklü olarak öğreneceklerini öne sürüyorlar. Bunlar ise yaşlı ve tutucu Amerikalılarla koleji bir çeşit aile müessesesi şeklinde görüp orasını tekelinde bulundurmak isteyen bazı Türklerdir.

Bunlar yabancı dil konuşmaya vasıta değil amaç ve başka bir kültürü bütünü ile benimsemeyi modernleşmenin ve batılaşmanın özü telâkki etmektedirler. Halbuki bugün Türkiye'nin ulaştığı sosyal ve kültürel gelişme ve milli kimlik dâvası yukarıdaki görüşlerle bağdaşmamaktadır. Halen yabancı dil öğrenme metodları ve imkânları o kadar gelişmiş ve nisbeten ucuz bir şekilde temin edilmektedir ki, öğrencilerin yalnız dil öğrenmek için yabancı bir okula yıllarca devamını lüzumsuz hale sokmaktadır. Meseleye kültür açısından bakıldığında zaman bugün Türkiye'nin kendi öz kültür kaynaklarına dayanarak bütün sanat kollarında evrensel değerler taşıyan, yani başka kültürlerle bağlı insanların da anlayacağı ve ruhen katılacağı eserler yaratmak yolunu tuttuğu görülmektedir. Fransızın, Amerikalının veya İngilizin ruhi kalıplarına bürünmek lüzumunu duymadan ve yabancılaşmadan kendimize dönme yolu ile modernleşmeyi bugün başarmağa başladık. Bu gelişmeyi durduramayız.

Kolejin yüksek kısmını kaldırmak demek lise kısımlarının pratik ihtiyaçlarımıza ve benliğimize daha uygun gelişmesini ve olgunlaşmasını sağlayan imkânları yok etmek demektir.

ÖTEKİ YOL...

İkinci çözüm yolu yüksek kısmı Orta Doğu Teknik Üniversitesine veya Hacettepe Üniversitesine bağlamaktır. Bu yol da yanlış, çünkü kolejlerin sağlam bir eğitim gelenekleri vardır. Bunlar, binaları, idare kadroları ile birbirini tamamlayan kendine mahsus özelliği olan bir bütündürler. Kolejleri değişik şekillerde kurulmuş üniversitelerin emrine vermek bunları parçalar ve sonsuz rekabet ve entrikalara yol açabilir. Amaç, Amerikan kolejlerini ne pahasına olursa olsun yok etmek değil. Türk eğitimine en faydalı bir şekle sokmaktır.

ÜNİVERSİTE'YE DÖNDÜRÜLMELİ

Üçüncü çözüm yolu kolejleri tam manâsiyle bir üniversite şekline sokmak ve bu halile geliştirmektir. Bu yolun gerçekleşmesi için de Türklerin idareyi tamamiyle ellerinde bulundurmaları veya ana kararları alacak mev-

kilere geçmeleri ve masrafların büyük kısmının devlet bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. Başka bir deyimle kolejlerin millileştirilmesi bu üçüncü çözüm yolunun gerçekleşmesine yol açacaktır.

Bu durumda mevcut mal ve mülk kolejin hükmü şahsiyetine ait olduğu için tasarruf hakkı da Türklerin eline geçmiş olacaktır. Şüphesiz ki, Amerikalılar temel bir anlaşma (Lozan) ile varlığı garanti altına alınan ve kendilerine bir etki imkânı sağlayan bu müessesenin kontrolünü kolayca elden çıkarmak istemeyecekler. Kolejlerin Amerika'da on milyon dolar değerinde vakfı bulunduğu ve bunun Türkiye'ye getirilemeyeceği düşünülürse Amerikalılara ne gibi etkiler verileceği söz konusu olur ki bu da başlı başına bir meseledir.

Kanaatimizce Amerikan okulunun tam bir Türk Üniversitesi şekline sokulması her bakımdan mümkündür. Böylece yeni bir üniversite elde etmek, bir kaç bin lise mezununa da yüksek tahsil yapma imkânı verilmiş olacaktır.

BİR TEKLİF

Ancak üzerinde ısrarla durmak istediğimiz başka bir mesele vardır. Koleji herhangi bir üniversite şekline sokarak bırakmak yeterli bir çözüm yolu değildir.

Bugün, Türkiye'de bir çok eğitim alanlarında yüksek ihtisas ve araştırma yapmak imkânı yoktur. Başka bir deyimle, bir iki alan müstesna Türkiye'de, bugün, yüksek seviyeli doktora ve ihtisas yapılamamaktadır. Halen mevcut yüksek ihtisas ve araştırma kadrolarını kullanacak imkânlardan mahrum olduğumuz için de branşlarında normalin üstünde başarı gösteren elemanlarımızı kaybediyoruz. Bu kişiler gelir temin için değil (zaten bu duruma gelen bir kimse için bol gelir imkânları vardır) meslek bakımından tatmin olmadıkları için dışarıya gitmektedirler. Bütün gelişmelere rağmen Türkiye'de, bütün dünyaca tanınan ve temel kaynak olarak kullanılan sürekli yayınlar hemen hemen yok gibidir. Dünya çapında isim yapacak kabiliyetli bilimcilerimiz bul-

lunmasına rağmen, bunlar, kabul edilmeleri için mutlak kendilerini dışarıda tanıtmak zorundadırlar. Ondan sonra da cüzup teklifler karşısında oralarda kalmak durumuna düşmektedirler. Nihayet, doktora yapacak öğrencilerimizin büyük bir kısmını çok miktarda döviz harcayarak dışarıya göndermek zorundayız. Bunların bir çoğu da iyi oldukları için orada alkonmaktadır. Bugün Türkiye'de, bütün dünyaca kabul edilecek yüksek seviyede araştırma ve yayın yapabilecek, ayrıca üniversitelerimizde öğretim kadrolarını yetiştirecek üstün kalitede eleman vardır. Bunları bir arada toplamak, hem yurtda kalmalarını sağlamak ve hem de çalışmalarını desteklemek için, mutlak bir yüksek ihtisas ve doktor okuluna ihtiyaç vardır. Böyle bir okulun kurulması ve gelişmesi için en müsait yer Amerikan kolejidir. Bir Türk idaresinin elinde, devlet bütçesinden yardım gören böyle bir okul, yalnız Türkiye'nin değil bir ihtiyacı karşılamakla kalmaz, koleji de bugün içinde bulunduğu bunalımdan kurtarmış olur.

Haber ve makalelerden sorumlu müdür: HANAN PULUR
Spor bölümünden sorumlu müdür: NAMİK SEVİK
Magazin bölümünden sorumlu müdür: DOĞAN ŞENER
Teknik Sekreter: TURHAN AYDIL
Şehir Haberleri Şefi: FARUK DEMİRTAŞ * Yurt Haberleri Şefi: İBRAHİM ÖRS * Dış Haberler Şefi: SAMİ KOHEN * Fotoğraf Servisi Şefi: BÜCHAN UNVEER * Dış Münasebetler Şefi: NECDET GÜNKUT * İlan Servisi Şefi: ORHAN PEKSAYAR * Satış Servisi Şefi: MUSTAFA ERÖZ * Tertip ve Dizgi Servisi Şefi: SABAHATTİN GÜTTAN * Baskı Şefi: HAKKI ÖZTINAZ * Kışa Şefi: SABAHATTİN ENES

BÜROLAR

ANKARA (Şef: YILMAZ ÇETİNER): Kızılay, İzmir Cad. Sıpaioğlu Han Tel: 17 41 80.
İZMİR: (Şef: İSMAIL SIVRI): Çankaya, Yılmaz Han Kat: 2. Tel: 37 475
ADANA: (Şef: ALAETTİN KUTLU): Belediye karşısı Tel: 5190 - 8090
ALMANYA: (ORHAN TÜREL): Gr. Griechenmarkt 37, Köln. 21 35 53
FRANSA: (MİŞEL PERLMAN): 54 Rue Custine Paris 18. Tel: 076 - 6063.
İNGİLTERE: (D. BARAN SAROL): 65 Palace Court, Moscow Road, London W. 2. Tel: 10 - 229 - 2007.



Vakit	Güneş	Öğle	İkindi	Aksam	Yatırı	İmsâk
Vasatî	4.28	12.14	16.15	19.42	21.46	2.09
Ezanî	8.44	4.32	8.33	12.00	2.03	6.27

16 HAZİRAN 1970 * Hicri 1390 Rebii'l-âhır 12 * Rumi 1386 HAZİRAN 8

16.6.1970

